

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) มีการคาดการณ์ว่าจำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากจำนวน 5.6 ล้านคน ในปี 2543 เพิ่มขึ้นเป็น 7.4 ล้านคน ในปี 2553 และเพิ่มขึ้นเป็น 9.1 ล้านคน ในปี 2558 และ 11.3 ล้านคน ในปี 2563 (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่ 1.1

จำนวนประชากรทั้งหมด ประชากรที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปและ
ประชากรที่มีอายุ 80 ปี ขึ้นไป ในปี 2503 - 2563

ปี	ประชากรทั้งหมด (ล้านคน)	อายุ 60 ปี ขึ้นไป (ล้านคน)	อายุ 80 ปี ขึ้นไป (ล้านคน)
2503	26.2	1.1	-
2513	34.4	2.7	-
2523	44.8	3.4	-
2533	54.5	4.0	-
2543	62.1	5.6	0.4
2548	64.8	6.3	0.5
2553	67.0	7.4	0.7
2558	68.6	9.1	0.9
2563	69.9	11.3	1.0

ที่มา: <http://www.sk-hospital.com/~adult/nayobai.htm>

จากข้อมูลจำนวนประชากรสูงอายุของประเทศไทยในปี 2549 ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรของผู้ที่มีสัญชาติไทยและมีชื่ออยู่ในทะเบียน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2549 พบว่าประเทศไทยมีจำนวนประชากรสูงอายุเมื่อสิ้นปี 2549 ประมาณ 6.5 ล้านคน จากประชากรทั้งหมด 61.4 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 10.6 ของประชากรทั้งประเทศ โดยแบ่งเป็นผู้สูงอายุวัยต้น (60-69 ปี) ร้อยละ 5.9 วัยกลาง (70-79 ปี) ร้อยละ 3.5 และวัยปลาย (80 ปี ขึ้นไป) ร้อยละ 1.3 ในขณะที่ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) มีร้อยละ 68 (กว่า 2 ใน 3 ของประชากรทั้งหมด) และมีประชากรวัยเด็กร้อยละ 21 (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.2

จำนวนและร้อยละของประชากรสูงอายุ ปี 2549

ข้อมูลประชากรตามวัย	ปี 2549	
	จำนวน	ร้อยละ
อายุ 15-59 ปี	41,756,928	68.0
อายุ 60-69 ปี	3,607,117	5.9
อายุ 70-79 ปี	2,133,569	3.5
อายุ 80 ปี ขึ้นไป	792,784	1.3
รวม	61,395,496	100.0

ที่มา: กรมการปกครอง, 2548

ซึ่งในวัยผู้สูงอายุจะมีความต้องการเกื้อกูลสนับสนุนที่เพิ่มขึ้น แต่โอกาสของความมั่นคงหรือความไม่เพียงพอของการเกื้อกูลสนับสนุนภายในครอบครัวอาจเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรูปแบบครัวเรือน จำนวนบุตร และจำนวนผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ร่วมกันในครัวเรือนลดลง แรงกดดันในสังคมที่ทำให้ลักษณะของแรงงานในครัวเรือนลดลงเพราะผู้หญิงต้องทำงานนอกบ้านมากขึ้น การขยายตัวของเขตเมืองและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีพอย่างอิสระของผู้สูงอายุ ตลอดจนวัฒนธรรม ทัศนคติ รูปแบบการใช้ชีวิตของคนรุ่นใหม่ที่เปลี่ยนแปลง ดังจะเห็นได้จากข้อมูลผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 6.5 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด ในปี 2547 เป็นร้อยละ 7.1 ในปี 2548 และร้อยละ 7.8 ในปี 2549 และแนวโน้มผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัวมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 93.4 ในปี

2547 เหลือร้อยละ 92.9 ในปี 2548 และลดลงเหลือร้อยละ 92.2 ในปี 2549 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2545) โดยที่ผู้สูงอายุที่มีปัญหาในการอยู่คนเดียว จะมีความรู้สึกเหงา ไม่มีคนดูแลเมื่อเจ็บป่วย ต้องช่วยเหลือตัวเองในการดำรงชีวิต และต้องเลี้ยงชีพด้วยตนเองหรือมีปัญหากการเงิน

ผลจากการสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุด้านที่พักอาศัยในปี 2545 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่า ผู้สูงอายุไทยไม่น้อยมีสภาพการอยู่อาศัยที่ยังไม่เหมาะสม โดยในเขตชนบทมีผู้สูงอายুর้อยละ 50.3 อาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยวยกพื้นสูง รองลงมาคือ บ้านเดี่ยวยกพื้นธรรมดา ทาวน์เฮาส์ และเรือนแถว ตามลำดับ ในขณะที่ในเขตเมืองมีผู้สูงอายুর้อยละ 44.0 อาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยวยกพื้นธรรมดา รองลงมาคือ บ้านเดี่ยวยกพื้นสูง เรือนแถว และทาวน์เฮาส์ ตามลำดับ (ตารางที่ 1.3)

ตารางที่ 1.3
ลักษณะของสถานที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ในปี 2545

ลักษณะของสถานที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ	เขตเมือง (ร้อยละ)	เขตชนบท (ร้อยละ)
บ้านเดี่ยวยกพื้นสูง	24.8	50.3
บ้านเดี่ยวยกพื้นธรรมดา	44.0	46.9
เรือนแถว	20.0	1.1
ทาวน์เฮาส์	9.8	1.3
อื่นๆ	1.4	0.4
รวม	100.0	100.0

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2545

โดยที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่อาศัยบ้านเดี่ยวยกพื้นสูงจะนอนอยู่ชั้นบนทำให้ต้องมีการใช้บันไดในการขึ้นลงตัวบ้านส่งผลให้มีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ประกอบกับผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในเขตเมืองร้อยละ 63.7 จะมีส้วมในบ้าน (ตารางที่ 1.4) แต่ยังมีผู้สูงอายุอีกเกือบ 1 ใน 3 ที่อยู่ในบ้านที่ไม่มีส้วมหรือมีส้วมอยู่นอกบ้าน โดยผู้สูงอายุในเขตชนบทมีร้อยละที่ไม่มีส้วมหรือมีส้วมอยู่นอกบ้านสูงกว่าในเขตเมือง โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่ร้อยละ 94.1 ยังคงใช้ส้วมซึมรดน้ำซึ่งเป็นส้วมประเภทหนึ่งของ ไม่สะดวกสำหรับผู้ที่กำลังจะก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุหรือสูงอายุแล้ว

โดยเฉพาะในผู้สูงอายุที่มีปัญหาข้อเข่าเสื่อม ปัญหาเรื่องกระดูกสันหลังและปัญหาการนั่งยองๆ และมีเพียงร้อยละ 12 เท่านั้นที่มีส้วมนั่งห้อยเท้า (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2545)

ตารางที่ 1.4

ลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ในปี 2545

ลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ	เขตเมือง (ร้อยละ)	เขตชนบท (ร้อยละ)
1. มีห้องนอนอยู่ชั้นล่าง	50.6	46.6
2. การนอนบนเตียง	63.7	34.2
3. มีส้วมในบ้าน	89.9	62.9
4. แบบส้วม		
4.1 ส้วมแบบชักโครก	30.0	4.2
4.2 ส้วมซึมรดน้ำ	68.7	94.1
4.3 ส้วมหลุม คลอง ไม่มีส้วม	1.3	1.7

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2545

อย่างไรก็ตามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาข้อเท็จจริงเชิงโครงสร้างทางกายภาพของที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุไทยนั้นยังมีอยู่ค่อนข้างจำกัด ในขณะที่ยังคงมีการนำเสนอภาพของผู้สูงอายุไทยในชนบทผ่านทางสื่อประเภทต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งยังคงพบอยู่เสมอว่ามีผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชนบทห่างไกลยังคงมีสภาพความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างลำบากและมีฐานะยากจนต้องใช้ชีวิตอยู่ภายในที่พักรักษาและสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อสภาวะทางด้านสรีระร่างกายของผู้สูงอายุ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ภาครัฐควรมีการจัดบริการด้านที่อยู่อาศัยให้กับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้สูงอายุในเขตชนบทซึ่งไม่ค่อยมีโอกาสหรือได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนและการจัดที่อยู่อาศัย

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

จังหวัดอ่างทองเป็นจังหวัดที่ประสบปัญหาอุทกภัยมาโดยตลอด เนื่องจากตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน 2 สาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำน้อย ทุกๆ ปี ในฤดูน้ำหลากเมื่อปริมาณน้ำในแม่น้ำเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดสภาวะการณน้ำเอ่อล้นตลิ่งจนกระทั่งเกิดปัญหาอุทกภัยก่อให้เกิดความเสียหายต่อราษฎรในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอไชโย และอำเภอป่าโมก ซึ่งทั้ง 3 อำเภอ เป็นพื้นที่ต่ำและเกิดปัญหาอุทกภัยเป็นประจำทุกครั้งที่จังหวัดอ่างทองประสบปัญหาอุทกภัย รวมทั้งใน 3 อำเภอนี้มีผู้สูงอายุจำนวน 15,577 คน แบ่งเป็นอำเภอเมือง 6,984 คน อำเภอไชโย 4,035 คน และอำเภอป่าโมก 4,558 คน (ตารางที่ 1.5)

ตารางที่ 1.5

จำนวนประชากรผู้สูงอายุจังหวัดอ่างทอง จำแนกตาม

เขตการปกครองปี 2549

อำเภอ	เขตเมือง (ราย)	เขตชนบท (ราย)	รวม
เมือง	1,370	5,614	6,984
ไชโย	2,227	1,808	4,035
ป่าโมก	1,512	3,046	4,558
โพธิ์ทอง	1,444	6,930	8,374
แสวงหา	555	3,942	4,497
วิเศษชัยชาญ	2,604	8,203	10,807
สามโก้	1,391	1,006	2,397
รวม	11,103	30,549	41,652

ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดอ่างทอง, <http://angthong.nso.go.th/nso/project/table/files/>

angthong/O-src-01/2549/ 000/angthong_O-src-01_2549_ 000_40000300.xls, 2549

และจากสถานการณ์การเกิดอุทกภัยจังหวัดอ่างทองในปี 2550 (ข้อมูล ณ วันที่ 21 ตุลาคม 2550) พบว่า ราษฎรได้รับความเดือดร้อนเรื่องบ้านเรือนเสียหายจำนวนทั้งสิ้น 962 หลัง ดังนี้ อำเภอเมือง 89 หลัง อำเภอไชโย 541 หลัง อำเภอป่าโมก 317 หลัง และอำเภอโพธิ์ทอง 15 หลัง ซึ่งราษฎรที่บ้านเรือนเสียหายดังกล่าวจะได้รับการชดเชยตามหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยดำเนินการช่วยเหลือเป็นสิ่งของหรือจ่ายเป็นเงิน โดยคำนึงถึงสภาพและเหตุการณ์ตามความเหมาะสม ดังนี้ ค่าอาหารจัดเลี้ยง หรือแจกจ่ายข้าวสาร อาหารแห้ง และเครื่องกระป๋อง คนละไม่เกิน 50 บาทต่อวัน ค่าจัดซื้อหรือจัดหาผ้าสำหรับบริโภคและใช้สอยในที่อยู่อาศัยเท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็นจนกว่าเหตุการณ์ประสบภัยพิบัติจะเข้าสู่ภาวะปกติ ค่าวัสดุซ่อมแซมที่อยู่อาศัยประจำ ซึ่งผู้ประสบภัยพิบัติเป็นเจ้าของที่ได้รับความเสียหายบางส่วน และที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณรในวัดที่ได้รับความเสียหายบางส่วนเท่าที่จ่ายจริงหลังละไม่เกิน 20,000 บาท และค่าวัสดุก่อสร้างที่อยู่อาศัยประจำ ซึ่งผู้ประสบภัยพิบัติเป็นเจ้าของที่ได้รับความเสียหายทั้งหมด และที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณรในวัดที่ได้รับความเสียหายทั้งหมด เท่าที่จ่ายจริงหลังละไม่เกิน 30,000 บาท เป็นต้น โดยที่บ้านเรือนที่เสียหายมีบางส่วนที่มีผู้สูงอายุอาศัยรวมอยู่ด้วย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือในการสงเคราะห์ให้ผู้เดือดร้อนและดำเนินการซ่อมแซมปรับปรุงบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุที่เสียหายจากอุทกภัยและซ่อมแซมปรับปรุงบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุภายในจังหวัดอ่างทอง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการซ่อมแซมปรับปรุงบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุตามสิทธิของผู้สูงอายุที่พึงได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่างๆ ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) โดยได้มอบหมายให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ได้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุโดยการซ่อมแซมปรับปรุงบ้านพักอาศัยและสถานที่จัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุใน 76 จังหวัดทั่วประเทศ และสนับสนุนงบประมาณในการซ่อมแซมปรับปรุงบ้านพักอาศัยจำนวน 10,000 บาท/หลัง ส่วนสถานที่จัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 15,000 บาท/แห่ง เพื่อเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์และค่าแรงในการซ่อมแซม โดยในปี 2549 ได้มีการซ่อมแซมปรับปรุงบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุจำนวน 29 หลัง ในพื้นที่จังหวัดอ่างทองซึ่งรวมพื้นที่ที่ประสบปัญหาอุทกภัยด้วย และในปี 2550 ได้มีการซ่อมแซมปรับปรุงบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุจำนวน 30 หลัง ในพื้นที่อำเภอเมือง จำนวน 5 หลัง

อำเภอแสวงหา จำนวน 4 หลัง อำเภอโพธิ์ทอง จำนวน 6 หลัง อำเภอไชโย จำนวน 3 หลัง อำเภอป่าโมก จำนวน 6 หลัง อำเภอวิเศษชัยชาญ จำนวน 5 หลัง และอำเภอสามโก้ จำนวน 1 หลัง (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2550) โดยที่โครงการนี้มุ่งเน้นให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการซ่อมแซมปรับปรุงบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุ

นอกจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ได้ดำเนินการซ่อมแซมปรับปรุงบ้านพักอาศัยของผู้สูงอายุแล้ว ยังมีกระทรวงมหาดไทย โดยในปี 2550 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินงานโครงการบ้านท้องถิ่นไทย เทิดไท้องค์ราชัน 80 พรรษา โดยมีเป้าหมายให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งก่อสร้างที่อยู่อาศัยให้กับประชาชนอย่างน้อยแห่งละ 1 หลัง รวม 8,880 หลัง และสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างไม่เกินหลังละ 100,000 บาท ซึ่งในจังหวัดอ่างทองนี้ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินงานโครงการก่อสร้างบ้านพักอาศัยในปี 2550 จำนวน 115 หลัง ในพื้นที่อำเภอเมือง จำนวน 13 หลัง อำเภอแสวงหา จำนวน 19 หลัง อำเภอโพธิ์ทอง จำนวน 28 หลัง อำเภอไชโย จำนวน 5 หลัง อำเภอป่าโมก จำนวน 10 หลัง อำเภอวิเศษชัยชาญ จำนวน 34 หลัง และอำเภอสามโก้ จำนวน 6 หลัง (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2550)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีหน่วยงานภาครัฐจำนวน 3 หน่วยงาน ได้แก่ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เข้ามาดูแลในเรื่องที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งผู้สูงอายุจะได้รับการบริการด้านที่อยู่อาศัยแตกต่างกันเนื่องจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะมุ่งเน้นที่การให้ความช่วยเหลือเฉพาะหน้าให้กับผู้เดือดร้อน ส่วนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการมุ่งเน้นการซ่อมแซมปรับปรุงบ้านพักอาศัย และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งเน้นการสร้างบ้านพักอาศัยใหม่ให้กับผู้สูงอายุ ดังนั้น จากการจัดบริการให้กับผู้สูงอายุดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุจังหวัดอ่างทอง เพื่อศึกษาถึงการได้รับการบริการ ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการได้รับการบริการ และความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อรูปแบบการจัดที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ และนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปกำหนดนโยบายหรือแผนในการจัดบริการด้านที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการได้รับบริการด้านการจัดที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการได้รับบริการด้านการจัดที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อรูปแบบการจัดที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ไว้ดังนี้

- ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ พื้นที่ทุกอำเภอ ในจังหวัดอ่างทอง
- ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรสูงอายุในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 41,652 คน
- ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรสูงอายุที่ได้รับการสุ่มแบบเจาะจงจากโครงการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จำนวน 59 คน และโครงการบ้านทองถิ่นไทย เทิดไท้องค์ราชัน 80 พรรษาของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 115 คน รวมทั้งหมด 174 คน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไปที่อยู่อาศัยในจังหวัดอ่างทอง ที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ หมายถึง บ้านที่ผู้สูงอายุพักอาศัยอยู่ไม่ว่าจะอาศัยอยู่กับครอบครัวหรืออาศัยอยู่ตามลำพัง

การจัดที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ หมายถึง การจัดรูปแบบที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุโดยเน้นที่ความปลอดภัยทางด้านร่างกายและสุขภาพอนามัย ความเป็นส่วนตัว การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการใช้ประโยชน์

การได้รับบริการด้านการจัดที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ หมายถึง การที่ผู้สูงอายุได้รับบริการด้านการจัดที่อยู่อาศัยจากหน่วยงานของภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยภายในบ้าน หมายถึง การที่ผู้สูงอายุได้รับบริการจัดสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยภายในบ้าน ได้แก่ การมีราวจับบริเวณบันได มีเก้าอี้อาบน้ำ เป็นต้น

2. ด้านความช่วยเหลือในการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย หมายถึง การที่ผู้สูงอายุได้รับบริการในด้านความช่วยเหลือในการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยเป็นเงิน วัสดุ หรือแรงงาน และจากหน่วยงานใด

3. ด้านการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัย หมายถึง การที่ผู้สูงอายุได้รับบริการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัย ได้แก่ การมีแสงสว่างเพียงพอ การมีราวจับ เป็นต้น

ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการได้รับบริการด้านการจัดที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อการได้รับบริการด้านการจัดที่อยู่อาศัยจากหน่วยงานของภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 2 ด้าน ได้แก่

1. ด้านลักษณะของการให้บริการ หมายถึง ความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อลักษณะการให้บริการ เช่น การร่วมจัดหาวัสดุสมทบ วัสดุที่ใช้ในการซ่อมแซมปรับปรุง เป็นต้น

2. ด้านระยะเวลาในการให้บริการ หมายถึง ความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อระยะเวลาที่ใช้ในการเตรียมการ ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ และระยะเวลาในขั้นตอนต่างๆ

ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อรูปแบบการจัดที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุใน 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความรู้สึกปลอดภัยในการจัดรูปแบบที่อยู่อาศัย หมายถึง ความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อส่วนต่างๆ ของที่อยู่อาศัย เช่น ห้องน้ำ ห้องครัว เป็นต้น

2. ด้านความรู้สึกปลอดภัยทางด้านร่างกาย หมายถึง ความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อประโยชน์ในการซ่อมแซมปรับปรุงที่อยู่อาศัย

3. ด้านความเป็นส่วนตัว หมายถึง ความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการซ่อมแซมปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้มีความเป็นส่วนตัว

4. ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม หมายถึง ความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการซ่อมแซมปรับปรุงแล้วส่งผลให้ผู้สูงอายุเกิดปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัว เพื่อน ญาติ และคนในชุมชน เป็นต้น

5. ด้านการใช้ประโยชน์ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่ได้รับการซ่อมแซมปรับปรุง เช่น มีความสะดวกสบาย และใช้สำหรับทำกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทราบถึงการได้รับบริการด้านการจัดที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ
2. ทราบถึงความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการได้รับบริการด้านการจัดที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ
3. ทราบถึงความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อรูปแบบการจัดที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ
4. นำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปกำหนดนโยบายหรือแผนในการจัดบริการด้านที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ